

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

ШВИДКА ТЕТЯНА ІГОРІВНА

УДК 346.22:332.021

**ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗРОСТАННЯ
КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право

**АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

Харків – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор **Задихайло Дмитро Вітольдович**, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, завідувач кафедри господарського права.

Офіційні опоненти:

- доктор юридичних наук, професор **Подцерковний Олег Петрович**, Національний університет «Одеська юридична академія», завідувач кафедри господарського права і процесу, член-кореспондент НАПрН України

- кандидат юридичних наук **Чайкін Ігор Борисович**, Жовтневий районний суд м. Кривий Ріг Дніпропетровської області, суддя.

Захист відбудеться «30» жовтня 2014 року о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.04 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська,77

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська,70.

Автореферат розіслано «26» вересня 2014 року.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

В.Ю. Уркевич

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Наукова постановка проблеми забезпечення зростання конкурентоздатності національної економіки та національних товаровиробників є центральною у з'ясуванні змісту економічної політики держави та, зокрема, її господарсько-правової політики. Надзвичайно важливим є усвідомлення того, що економічні завдання та функції держави мають конкретизуватися через запровадження та використання нею правових засобів, що застосовуються у визначених правових формах. Зрозуміло, що центральне місце серед названих правових засобів мають посідати саме господарсько-правові інструменти реалізації політики держави.

Отже, проблема господарсько-правового забезпечення зростання конкурентоздатності національної економіки, національних суб'єктів господарювання, виробляемих ними товарів та послуг вимагає розробки господарсько-правовою наукою певних концептуальних підходів. Розробка таких підходів має дозволити створити власний господарсько-правовий механізм впливу держави на зростання конкурентоздатності для цілеспрямованого і системного застосування організаційно-господарських та господарсько-виробничих засобів регулювання.

Слід зазначити, що проблематика правового механізму формування та реалізації економічної політики держави розроблялась в працях Д.В. Задихайла, а проблематика її напрямів, зокрема, окремих видів галузевої промислової політики, досліджувалась В.М. Пашковим, К.В. Єфремовою, К.С. Письменною, О.Ю. Битяком, А.В. Семенішиним, проблеми господарсько-правового забезпечення інноваційної політики - Ю.Є. Атамановою, О.М. Давидюком, інвестиційної політики - В.В. Кудрявцевою, В.І. Кухарем, зовнішньоекономічної політики - В.А. Юсуповим, окремо проблематика господарсько-правового забезпечення якості товарів та послуг розглядалася в дисертаційному дослідженні М.М. Кузьміної.

Однак проблематика комплексного господарсько-правового забезпечення конкурентоздатності національної економіки та національного товаровиробника в контексті формування спеціального синтезованого механізму правових засобів впливу на відносини у сфері господарювання, не отримала в юридичній науці необхідної уваги. У той же час забезпечення конкурентоздатності національної економіки, національних суб'єктів господарювання та відповідних товарів та послуг є ключовою метою економічної політики держави, її організаційного, ресурсного, правового, інформаційного впливу на сферу господарювання. Особливого значення в цьому сенсі набуває створення цілісного правового механізму, що об'єднав би найбільш ефективні господарсько-правові засоби такого впливу.

Тема кандидатської дисертації Швидкої Тетяни Ігорівни «Господарсько-правове забезпечення зростання конкурентоздатності національної

економіки» обговорена кафедрою та затверджена Вченою радою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 5 від 24 грудня 2010 р.).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Напрямок дисертаційного дослідження обрано згідно з напрямками науково-дослідницької роботи кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого в межах комплексної цільової програми «Проблеми оптимізації правового регулювання економічних відносин в Україні» (номер державної реєстрації 0106U002289).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертації є розроблення теоретико-методологічного обґрунтування змісту та форм правового закріплення відносин забезпечення та зростання конкурентоздатності національної економіки та ефективної реалізації економічної та господарсько-правової політики держави у сфері господарювання.

Відповідно до визначеної мети поставлено й вирішено наступні завдання:

- з'ясувати сучасний стан конкурентоздатності національної економіки, вітчизняних підприємств, товарів та послуг в окремих секторах національної економіки;

- охарактеризувати прогностичну та програмну діяльність держави щодо забезпечення конкурентоздатності національної економіки;

- обґрунтувати тезу про те, що конкурентоздатність економіки – це інтегрована властивість функціонування господарського механізму, параметри якої можуть і повинні бути об'єктом державної економічної політики;

- установити фактори впливу держави на підвищення конкурентоспроможності національної економіки, що реалізуються у формі застосування господарсько-правових засобів;

- з'ясувати систему ключових чинників забезпечення конкурентоспроможності економіки України шляхом запровадження правових форм інноваційного інвестування;

- визначити підходи до проблеми формування системного й цілісного законодавчого механізму забезпечення конкурентоздатності економіки країни.

Об'єктом дослідження є сукупність суспільних відносин формування та реалізації державної економічної політики у сфері забезпечення конкурентоздатності національної економіки.

Предметом дослідження є господарсько-правове забезпечення зростання конкурентоздатності національної економіки.

Методи дослідження. У процесі дослідження використаний комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Так, діалектичний метод використовувався для аналізу причин виникнення проблеми

конкурентоздатності економіки країни; історичний – під час аналізу розвитку ринкової економіки та забезпечення конкурентоздатності в різні періоди; формально-логічний – для визначення понять «конкурентоздатність національної економіки», «організація забезпечення конкурентоздатності» тощо; порівняльно-правовий – для порівняння конкурентоздатності національної економіки з конкурентоздатністю інших країн; системно-функціональний – при дослідженні процесу здійснення забезпечення конкурентоздатності вітчизняних товаровиробників; формально-юридичний – при аналізі чинного законодавства; логічний – при розробці рекомендацій щодо вдосконалення господарсько-правового інструментарію щодо забезпечення конкурентоздатності національної економіки.

Теоретичну основу дослідження крім вищезазначених авторів, склали роботи вітчизняних та зарубіжних учених-господарників, таких, як: А.Г. Бобкова, О.М. Вінник, О.П. Віхров, С.М. Грудницька, В.В. Добровольська, О.Р. Зельдіна, Г.Л. Знаменський, І.М. Кравець, В.К. Мамутов, В.С. Мартем'янов, О.П. Подцерковний, Н.О. Саніахметова, В.А. Устименко, Ф.І. Шамхалов, О.В. Шаповалова, В.С. Щербина та ін.

Емпіричну базу дослідження склали численний статистичний матеріал, в тому числі напрацьований фаховими міжнародними організаціями, наукові статті фахівців економістів та юристів, присвячені макроекономічним проблемам розвитку, а також висновки та програмні документи державних та недержавних, в тому числі міжнародних організацій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробленні теоретико-методологічного обґрунтування змісту та форм правового закріплення відносин забезпечення та зростання конкурентоздатності національної економіки та ефективною реалізації економічної та господарсько-правової політики держави у сфері господарювання.

У результаті дослідження отримані й виносяться на захист нижченаведені положення й висновки, що мають наукову новизну.

Вперше:

1. Визначено комплекс публічних та приватних інтересів учасників правовідносин у сфері господарювання, які співпадають у напрямі щодо забезпечення конкурентоздатності національних суб'єктів господарської діяльності та національної економіки як такої, що і має стати базовим чинником державної економічної політики та розробки системи відповідних законодавчих засобів.

2. Обґрунтовано інституціалізацію проблеми забезпечення конкурентоздатності національної економіки як об'єкту і мети державної економічної політики, яким безпосередньо підпорядковані такі її напрями як структурно-галузева, інвестиційно-інноваційна, зовнішньоекономічна, політика інституційних перетворень, антимонопольно-конкурентна та інші. Відповідно ієрархія господарсько-правових засобів регулювання

господарської діяльності і, зокрема, організаційно-господарського впливу на господарську діяльність мають бути сфокусовані навколо кінцевої мети – забезпечення ефективного господарювання шляхом виробництва високо конкурентоздатних товарів та послуг.

3. Встановлено необхідність розробки, запровадження та використання кола спеціально розроблених статистичних індикаторів господарської діяльності, що визначатимуть параметри її конкурентоздатності, які мають отримати законодавче закріплення й набути значення офіційного правового інструменту для формування змісту та завдань державної економічної політики, державних програм економічного розвитку, а також для політико-правової оцінки діяльності у сфері забезпечення національної економічної конкурентоздатності відповідних суб'єктів організаційно-господарських повноважень, зокрема, індекси, що визначають конкурентоздатність окремих товарів і послуг та їх груп; конкурентоздатність господарських організацій та їх технологічної бази; конкурентоздатність окремих секторів та кластерів національної економіки; конкурентоздатність національної економіки як такої на внутрішньому та зовнішніх ринках.

На відміну від міжнародних індексів глобальної конкурентоздатності, що враховують велику кількість суміжних соціально-економічних аспектів, національні індикатори повинні бути адаптованими до діагностики ефективності в першу чергу системи правових засобів забезпечення виробничої господарської діяльності.

4. Обґрунтовано, що стан конкурентоспроможності національної економіки має стати ключовим синтетичним об'єктом макроекономічної та господарсько-правової політики держави і має отримати в ній структурну фіксацію як обов'язковий компонент програмних документів держави шляхом визначення в них відповідної мети та завдань, кола правових засобів та механізмів, що мають бути застосовані, переліку правових джерел їх закріплення, а також визначення комплексу статистичних показників, необхідних для оцінки ефективності реалізації названої політики та державних програм.

5. З'ясовано, що механізм господарсько-правового впливу на процеси зростання конкурентоздатності результатів господарської діяльності суб'єктів господарювання за об'єктним критерієм на мікроекономічному рівні має бути сфокусовано на: 1) зниженні трансформаційних виробничих затрат суб'єктів господарювання засобами: а) стимулювання залучення нових технологій у виробництво (підвищення рівня технологічної виробничої бази); б) впливу на зниження кон'юнктурно-цінових факторів виробничого процесу; 2) зниженні трансакційних витрат у процесі господарювання засобами: а) державної підтримки ефективної виробничої господарської діяльності; б) дерегуляції законодавчого регулювання господарської діяльності; 3) сприянні залученню додаткових інвестицій у виробництво конкурентоздатної продукції для зростання її обсягів та

серійності; 4) стимулюванні процесів підвищення якості товарів та послуг суб'єктів господарювання.

На макроекономічному рівні механізм господарсько-правового впливу на зростання конкурентоздатності національної економіки має бути спрямований на: 1) забезпечення режиму реальної економічної конкуренції товаровиробників на національному ринку; 2) використання монетарних засобів валютної політики держави з метою стимулювання експорту товарів та послуг з України; 3) здійснення міжнародно-правових заходів України щодо отримання зовнішньоекономічних експортних преференцій шляхом приєднання до зон вільної торгівлі в межах СОТ.

6. Визначено низку основних господарсько-правових засобів забезпечення підвищення конкурентоздатності національної економіки та вітчизняних суб'єктів господарювання, а саме: 1) державні цільові програми; 2) державні замовлення з метою стимулювання виробництва інноваційної, конкурентоспроможної продукції; 3) державні закупівлі інноваційної конкурентоспроможної продукції; 4) засоби технічного регулювання; 5) імпорт державою новітніх технологій з наступною передачею прав на їх використання суб'єктами господарювання державного та недержавного секторів національної економіки; 6) державна підтримка національних суб'єктів господарювання, що реалізують інвестиційно-інноваційні проекти у сфері виробництва конкурентоспроможної продукції шляхом запровадження: а) регресивного оподаткування прибутку, отриманого від реалізації конкурентоспроможної продукції; б) податкового імунітету щодо операцій з увезення на митну територію України обладнання та устаткування для забезпечення інноваційних та конкурентоспроможних виробництв; в) державного страхування комерційних ризиків у сфері виробництва, особливо перспективних конкурентоздатних видів товарів та послуг тощо; г) використання конструкції договорів про державно-приватне партнерство щодо реалізації масштабних інвестиційно-інноваційних проектів для створення адресних спеціальних режимів господарювання у сфері виробництва інноваційної конкурентоспроможної продукції; д) заходів дерегуляції організаційно-господарського забезпечення виробничої, будівельної, науково-технічної та інших видів діяльності в сфері господарювання; е) спеціальних режимів господарювання у сфері виробництва інноваційної конкурентоспроможної продукції, в межах яких зазначене коло господарсько-правових засобів забезпечення конкурентоздатності застосовується шляхом цільового та диференційованого підходу до їх компонування.

7. Розроблено класифікацію господарсько-правових засобів забезпечення зростання конкурентоздатності в залежності від таких критеріїв, як: 1) інвестиційний або реалізаційний етапи господарської діяльності; 2) трансформаційний характер забезпечення конкурентоздатності або характер, що пов'язаний із зниженням

трансакційних витрат; 3) інноваційний або кон'юнктурно-ціновий, факторний характер впливу на трансформаційні витрати; 4) забезпечення конкурентоздатності продукції окремих суб'єктів господарювання на (мікрорівні) або на забезпечення конкурентоздатності в масштабі національної економіки як такої (макрорівень).

8. Обґрунтовано положення, що однією з правових форм реалізації державної економічної політики у сфері забезпечення конкурентоздатності національної економіки мають стати договори про державно-приватне партнерство за участі потужних експортоорієнтованих господарських організацій, що реалізують масштабні проекти запровадження відпуску конкурентоздатної продукції або створення інфраструктурних об'єктів загальнодержавного або регіонального значення. З цією метою запропоновано розширити зміст чинного Закону України «Про державно-приватне партнерство» закріпленням такої форми партнерства, яка має дозволити державному та приватному партнерам визначати на договірних засадах організаційно-господарські умови реалізації названих проектів.

9. Визначено, що ключовим об'єктом державної економічної політики у сфері забезпечення конкурентоздатності мають стати саме національні промислові кластери суб'єктів господарювання як такі, що вже сформовані, так і такі, що мають економічну перспективу свого формування, враховуючи те, що державна політика щодо них спрямована на досягнення синергетичних ефектів, але разом з тим зазначено, що об'єктами господарсько-правового впливу є господарська діяльність тих суб'єктів господарювання, що здійснюють шляхом реалізації інноваційно-інвестиційних проектів випуск кінцевої продукції, яка кваліфікується як конкурентоспроможна. Кластер визначено, як неформальне об'єднання підприємств, пов'язаних спільними корпоративно-правовими, договірно-правовими, технологічними, інвестиційно-збутовими інтересами, який не отримав спеціальної визначеної в законодавстві України організаційно-правової форми, але який вимагає застосування саме кластерного підходу в межах методології визначення господарсько-правових засобів впливу на відповідну господарську діяльність.

10. З'ясовано, що ключовим об'єктом господарсько-правової політики забезпечення конкурентоздатності національної економіки та національних суб'єктів господарювання мають стати правові засоби стимулювання збереження, створення та підтримки функціонування наукових дослідно-конструкторських підрозділів господарських організацій, що утворюють базовий елемент локальних виробничих інноваційних систем.

11. Обґрунтовано необхідність створення цілісної, системної наукової доктрини забезпечення конкурентоздатності національної економіки, що має бути схвалена на рівні вищих органів державної влади та отримати необхідну правову формалізацію як офіційне джерело (стратегії, концепції,

доктрини, програми) економічної політики держави, а також її правової і законодавчої політики.

Удосконалено:

1. Сучасне розуміння розбудови цілісної системи організаційних, фінансових, правових та інших засобів впливу держави на зростання рівня конкурентоздатності національної економіки та необхідність створення універсального базового правового понятійного апарату документів відповідної державної політики, змісту господарсько-правового забезпечення механізмів оцінки діяльності відповідальних за це органів держави.

2. Положення про відповідну систематику господарсько-правових засобів досягнення економічної конкурентоздатності, що повинні бути диференційовані між різними рівнями її реалізації, такими як: конкурентоздатність національної економіки на внутрішньому та зовнішніх ринках; конкурентоздатність галузей, кластерів, визначених виробництв, суб'єктів господарювання; конкурентоздатність окремих товарів та послуг, що ними виробляються, тощо.

Набули подальшого розвитку:

1. Пропозиція про те, що національна інноваційна система повинна складатися з локальних інноваційних підсистем, що сконцентровані в межах кластерів та відповідних господарських організацій і повинні функціонувати у відносно цілісному вигляді в окремих секторах національної економіки, зокрема оборонно-промислового, аграрного, металургійного, фармацевтичного, авіабудівного тощо. Зазначені інноваційні підсистеми можуть існувати також і на вітчизняних підприємствах, що є складовою закордонних ТНК. Господарсько-правове забезпечення інноваційної діяльності має виходити саме з такої архітектури її об'єктів.

2. Положення про те, що кваліфікація стану монополізації суб'єктами господарювання національного ринку виробництва інноваційної конкурентоздатної продукції повинна бути законодавчо скоригована щодо можливості виходу за межі, встановлені конкурентним законодавством України показників і встановлюватись у відповідних випадках за рішенням Антимонопольного комітету України, з метою сприяння необхідній концентрації виробничого інноваційного потенціалу в умовах гострої міжнародної конкуренції.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені в ході дослідження наукові положення і пропозиції можуть бути використані в нормотворчій діяльності держави як такої, у процесі вдосконалення господарського законодавства, а також використанні при вдосконаленні методологічних засад формування документів, присвячених забезпеченню конкурентоздатності національної економіки, складанні відповідних програмних документів її органами щодо економічного

розвитку, а також у навчально-методичній роботі, при підготовці наукових і навчальних видань, підручників, навчальних програм курсу «Господарське право України» тощо.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення, висновки та пропозиції, що містяться в дисертації, обговорені, схвалені та рекомендовані до захисту кафедрою господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Наукові результати, отримані під час дослідження, були представлені на таких наукових конференціях: «Юридична осінь 2009 року» (м. Харків, 13 лист. 2009 р.), «Проблеми правового забезпечення економічної політики держави на сучасному етапі» (м. Харків, 11 груд. 2009 р.), «Правове забезпечення становлення економіки інноваційного типу в Україні» (м. Харків, 15 грудня 2009 р.), «Проект Інноваційного кодексу України як новий етап розвитку нормотворення в інноваційній сфері» (м. Харків, 14 червня 2011 р.), «Юридична осінь 2011 року» (м. Харків, 9 листопада 2011 р.); «Шляхи формування національної інноваційної системи та удосконалення інноваційного законодавства» (м. Харків, 11 листопада 2011 р.), «Процеси економічної глобалізації та напрями модернізації господарсько-правового порядку в Україні» (м. Харків, 26 квітня 2012 р.).

Публікації. За темою дисертації підготовлено 13 наукових публікацій, з яких п'ять статей – у фахових наукових виданнях, одна стаття - у зарубіжному виданні та тези семи наукових доповідей на конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, 3-х розділів, які включають 8 підрозділів і списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації – 209 сторінок, з них сторінки основного тексту – 185 сторінок. Загальна кількість використаних джерел – 204 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність проведеного дослідження, стан його наукової розробленості, предмет, об'єкт, мета та завдання; викладені методологічна і теоретична основи роботи, положення, що характеризують її наукову новизну; розкривається теоретичне і практичне значення роботи.

Розділ 1. «Економічна характеристика конкурентоздатності національних економік у глобальному вимірі» складається з трьох підрозділів:

У *підрозділі 1.1. «Економіко-правові аспекти функціонування сучасного світового економічного порядку»* надано загальну характеристику функціонування господарської системи, стратегії її розвитку, нормативно-правове забезпечення засад внутрішньої та зовнішньої політики в Україні. Встановлено, що сьогодні економічна географія глобалізаційних процесів досягла свого світового максимуму. Як наслідок, національні економічні системи втрачають значну частину власної автономії, в тому числі і в результаті ерозії суверенних прав держави в економічній сфері, що

спричинена зокрема умовами членства в міжнародних економічних організаціях. При цьому, головними позитивними чинниками стимулювання концентрації суб'єктів господарювання у відповідних сферах за наявності конкурентних переваг, є по-перше, можливість акумуляції ресурсів (фінансових, інтелектуальних, організаційних) для створення власних локальних інноваційних систем, в які трансформуються життєздатні конструкторські бюро та підрозділи на виробництві. А, по-друге, концентрація суб'єктів господарювання є запорукою випуску товарів масового вжитку, що дозволяє за рахунок серійності виробництва знижувати витрати на одну товарну одиницю.

У підрозділі 1.2. «Економічні параметри глобальної конкурентоздатності, що мають юридичне значення» проаналізовані параметри конкурентоздатності як обов'язкові критерії економічного зростання. Установлено, що в умовах постіндустріалізації та глобалізації економіки істотно змінюється характер чинників конкурентоспроможності країни, їх співвідношення і взаємозв'язок. Внутрішня структура економічної системи стає гнучкою і легко адаптується до факторів зовнішнього середовища, при цьому сама система націлена на використання чинних та формування перспективних (майбутніх) конкурентних переваг, визначених новими технологічними устроями, новими ринками, розвитком людського капіталу тощо. В цих умовах, поєднання публічних і приватних інтересів, а також підтримання необхідного балансу між ними, є одним із завдань конкурентної політики держави. Як наслідок, встановлено, що Конкурентоспроможність у загальному визначенні – це володіння суб'єктом певними властивостями, які дають йому можливість розвиватись на інноваційній основі та перемагати у конкурентній боротьбі. Якщо суб'єкт їх не має, то не спроможний вступити у тривалу конкурентну боротьбу на відповідному ринку. Основним фактором високої конкурентоспроможності суб'єктів міжнародних економічних відносин є їх сприйнятливність до інновацій. Тобто усі конкурентоспроможні суб'єкти дотримуються інноваційного типу поведінки.

У підрозділі 1.3. «Державні програми зростання конкурентоздатності національної економіки (порівняльно-правовий аналіз)» здійснене дослідження та проведений аналіз прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку, їх зміст, повноваження та відповідальність органів державної влади і органів місцевого самоврядування у цих питаннях. Обґрунтовано, що особливістю господарсько-правового впливу на забезпечення конкурентоздатності національної економіки є поєднання загальнообов'язкових, координаційних, організаційних, контрольних та інших організаційно-господарських засобів, спрямованих на забезпечення відповідних факторів виробництва, що базується, насамперед, на державному регулюванні відносин у цій сфері. Тобто, стан конкурентоспроможності національної економіки має стати

ключовим синтетичним об'єктом макроекономічної та господарсько-правової політики держави і має отримати в ній структурну фіксацію як обов'язкову компоненту програмних документів держави, шляхом визначення в них відповідної мети та завдань, кола правових засобів та механізмів, що мають бути застосовані, переліку правових джерел їх закріплення, а також визначення комплексу статистичних показників, необхідних для оцінки ефективності реалізації названої політики та державних програм.

Розділ 2. «Господарсько-правові засоби забезпечення зростання конкурентоздатності національної економіки» складається з трьох підрозділів:

У підрозділі 2.1. «Організаційно-господарські засоби забезпечення зростання конкурентоздатності» розглядаються юридичні та фактичні підстави виникнення організаційно-господарських повноважень. Обґрунтовано, що підвищення конкурентоспроможності економіки та перехід на інноваційний шлях розвитку є ключовим завданням державної економічної політики. Конкурентоздатність як мета господарсько-правового впливу держави та систематика господарсько-правових засобів, повинна бути диференційована між різними рівнями її реалізації, такими як: конкурентоздатність національної економіки на внутрішньому та зовнішніх ринках; конкурентоздатність галузей, кластерів, визначених виробництв, суб'єктів господарювання; конкурентоздатність окремих товарів та послуг, що ними виробляються, тощо.

Як наслідок, серед організаційно-господарських засобів забезпечення конкурентоздатності можна відокремити: активізацію застосування цільових державних програм промислового розвитку; застосування державного замовлення та державних закупівель як засобу стимулювання попиту на конкурентоздатну продукцію національного товаровиробника.

У підрозділі 2.2. «Господарсько-виробничі засоби забезпечення зростання конкурентоздатності» актуалізується проблема підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств у ході їх діяльності шляхом впровадження системи стійких конкурентних переваг, а також шляхом застосування комплексу інновацій у виробничій сфері. При цьому, врахування інноваційного чинника повинно бути однією з вирішальних умов подальшого розвитку переважної більшості суб'єктів господарювання. Як наслідок, конкурентоздатність у господарсько-виробничих відносинах відповідає таким принципам і положенням: 1) формується на основі впровадження нововведень, поліпшень та змін (реструктуризації); 2) стосується всіх видів діяльності, які взаємодіють у процесі створення, виробництва і реалізації продукції; 3) вона повинна постійно підтримуватися безперервним удосконаленням господарської та організаційно-господарської діяльності; 4) вона може забезпечуватися різними господарсько-виробничими підходами і характеризується

різноманітними способами досягнення; 5) забезпечується завдяки наявності конкурентних переваг, які формують конкурентоспроможність продукції. На підставі вищевикладеного можна зробити висновок про необхідність створення цілісної, системної наукової доктрини забезпечення конкурентоздатності національної економіки, що має бути схвалена на рівні вищих органів державної влади та отримати необхідну правову формалізацію як офіційне джерело (стратегії, концепції, доктрини, програми) економічної політики держави, а також її правової і законодавчої політики. Також звернуто увагу, що господарсько-виробничі відносини маючи на меті зростання конкурентоздатності встановлюють досконале забезпечення договірних відносин та договірної дисципліни.

У підрозділі 2.3. «Форми державної підтримки підвищення конкурентоздатності національного товаровиробництва» розглянуті основні нормативно-правові акти, що визначають державну підтримку товаровиробників. Встановлено, що державна підтримка товаровиробників України здійснюється за наступними напрямками: 1) цінове регулювання; 2) субсидії та дотації на виробництво та придбання ресурсів; 3) фінансово-кредитна підтримка; 4) податкове стимулювання; 5) спеціалізована підтримка за окремими напрямками та програмами. Обґрунтовано, що державна політика у сфері захисту національного товаровиробництва потребує удосконалення механізму її вироблення у напрямку посилення взаємодії суб'єктів організаційно-господарських повноважень на трьох рівнях: локальний – господарсько-виробниче забезпечення конкурентоспроможності; регіональний – місцеві органи державної влади та суб'єкти господарювання; національний – центральні органи державної влади та консультативно-дорадчі органи при них, асоціації підприємств або галузей народного господарства, що сприятиме більш ефективному використанню обмежених державних ресурсів при проведенні протекціоністської політики; залученню регіонів до формування державної протекціоністської політики.

Розділ 3. «Особливості господарсько-правового забезпечення зростання конкурентоздатності в окремих сегментах національної економіки» складається з двох підрозділів:

У підрозділі 3.1. «Господарсько-правове забезпечення зростання конкурентоздатності національної інноваційної системи» з'ясовано, що в умовах трансформування економіки України, євроінтеграції та вступу до СОТ, інновації стають найвагомим чинником економічного зростання, який обумовлює рівень конкурентоспроможності національного господарства та забезпечує сталий розвиток країни. Отже, основою обраного стратегічного курсу, його визначальним пріоритетом мають стати: 1) опрацювання та реалізація державної політики, спрямованої на інноваційну модель економічного зростання, оскільки державній і ринковій сферам притаманні єдині об'єктивні організаційно-господарські механізми,

які підтримують і коригують внутрішні пропорції економічної системи держави; 2) утвердження України як високотехнологічної держави, що передбачає вибір специфічних напрямів розвитку, для здійснення яких у державі вже створено реальні передумови та відповідний науково-технічний потенціал тощо. Саме тому, до факторів-чинників впливу держави на підвищення конкурентоспроможності національної економіки, що реалізуються у формі застосування господарсько-правових засобів, слід віднести: зниження виробничих витрат, в тому числі трансакційних, за рахунок зменшення адміністративного тиску, спрощення дозвільних процедур, шляхом дерегуляції державного регулювання тощо. Зниження трансформаційних витрат за рахунок удосконалення технологій виробництва та виробничого обладнання. В цьому контексті потребують також певного перегляду ціла низка нормативно-правових актів, що прямо та опосередковано зачіпають питання інвестування в основні виробничі фонди обладнання та устаткування, що визначає зростання рівня конкурентоздатності. Мова має йти про модернізацію законодавства про фінансовий лізинг, про комерційну концесію, про трансфер технологій тощо.

У підрозділі 3.2. «Господарсько-правове забезпечення зростання конкурентоздатності вітчизняної промисловості (металургійного, авіабудівного та суднобудівного кластеру; агропромислового комплексу)» обґрунтована надзвичайна актуальність створення національної інноваційної системи, що повинна складатися з кластерів, які можуть існувати в окремих галузях національної економіки, зокрема оборонно-промисловий, аграрний, металургійний, фармацевтичний, авіабудівний сектор тощо. Зазначенні кластери також можуть існувати в межах ТНК, в рамках закордонних інноваційних систем. Фактично, головним завданням кожної держави в сучасних умовах стала мобілізація зусиль на збільшення конкурентних переваг. Щоб досягти цього більшість країн світу використовує кластерну модель. Основним завданням держави на макрорівні щодо політики підвищення конкурентоздатності є визначення національної конфігурації технологічної платформи пов'язаної з існуючою та перспективними структурами національної економіки. Підвищення конкурентоспроможності вітчизняної промисловості, техніко-технологічного рівня виробництва, застосування інноваційних механізмів розвитку на основі нових наукоємних, енергозберігаючих технологій вимагають ефективної державної політики щодо впровадження реформ у металургійній, авіабудівній, суднобудівній галузі України, та в АПК.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні наведено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення наукового завдання, що полягає у з'ясуванні змісту та форми правового закріплення відносин забезпечення зростання

конкурентоздатності національної економіки шляхом оптимізації економічної та господарсько-правової політики держави в сфері господарювання.

За результатами проведеного дослідження викладені важливіші наукові результати, зокрема:

1. Конкурентоспроможність національної економіки – це здатність економічної системи забезпечувати за будь-якого впливу внутрішніх та зовнішніх чинників соціально-економічну оптимальність, яка виявляється у високій економічній ефективності. На рівні національної конкурентоздатності слід визнати, що саме ця властивість функціонування національної економіки є інтегративним показником ефективності усіх напрямів державної економічної політики і усіх господарсько-правових механізмів, що спрямовані на їх реалізацію.

2. Конкурентоздатність національної економіки, національних товаровиробників, та окремих товарів та послуг, що ними виробляються є найважливішим і визначальним показником ефективності економічної політики держави, який необхідно розглядати як окремий синтетичний об'єкт з обов'язковим визначенням мети, цілей, засобів, термінів та індексів забезпечення в програмних та інших нормативно-правових джерелах.

3. Враховуючи це, слід передбачити, що завдання такого масштабу має отримати власне, цілком системне законодавче забезпечення, як з позицій господарсько-правового регулювання, так і з позиції правового забезпечення сучасної ролі держави в економічній сфері як такої.

4. Слід констатувати наявність суспільно-політичного недооцінювання проблеми економічної конкурентоздатності, зокрема, у змісті програмних документів держави та системі напрямів її економічної політики. Аналіз чинного законодавства дозволяє зробити висновок про відсутність довгострокових, стратегічних програм економічного розвитку. Програма підвищення конкурентоспроможності повинна носити довгостроковий характер, адже передбачає зміни у складі основних фондів, кваліфікації працівників, освоєнні нової товарної номенклатури тощо.

5. Виникає необхідність розбудови цілісної системи організаційних, фінансових, правових та інших засобів впливу держави на зростання рівня конкурентоздатності національної економіки, в залежності від рівня її реалізації, та необхідність створення універсального базового правового понятійного апарату документів відповідної державної політики, змісту господарсько-правового забезпечення механізмів оцінки діяльності відповідальних за це органів держави.

7. Формами поєднання публічних та приватних інтересів в напрямку забезпечення конкурентоздатності національної економіки можуть стати наступні господарсько-правові механізми: а) діяльність суб'єктів господарювання, що пов'язане з впровадженням інновацій з використанням спеціальних режимів інноваційної діяльності та інноваційного інвестування;

б) застосування регресивного оподаткування шляхом оптимізації фіскальної політики з інвестиційними аспектами; в) запровадження дерегуляції економіки шляхом забезпечення прозорості правового регулювання, спрощення дозвільних процедур, оптимізації оподаткування; г) забезпечення інноваційного імпорту та експорту інноваційної продукції шляхом забезпечення державної підтримки, в тому числі створення ефективної системи відповідного митного режиму, фінансово-кредитної та гарантійної підтримки господарювання; д) проведення реструктуризації, системної трансформації експортно-орієнтовних підприємств з метою забезпечення виробництва конкурентоздатної продукції.

8. Серед організаційно-господарських засобів забезпечення конкурентоздатності можна відокремити: активізацію застосування цільових державних програм промислового розвитку; застосування державного замовлення та державних закупівель як засобу стимулювання попиту на конкурентоздатну продукцію національного товаровиробника; запровадження спеціальних правових режимів для суб'єктів господарювання, що реалізують пріоритетні проекти; запровадження у виробництво продукції нового технологічного рівня.

9. Господарсько-виробничі відносини маючи на меті зростання конкурентоздатності потребують створення досконалого правового забезпечення договірних відносин та договірної дисципліни, особливо тих, що забезпечують опосередковане залучення: інноваційного продукту; інвестиційних ресурсів тощо. Серед таких договорів в першу чергу слід відокремити: договір франчайзингу; договір фінансового лізингу.

10. Конкурентоспроможність у господарсько-виробничих відносинах відповідає таким принципам і положенням: 1) формується на основі впровадження нововведень, поліпшень та змін (реструктуризації); 2) стосується всіх видів діяльності, які взаємодіють у процесі створення, виробництва і реалізації продукції; 3) вона повинна постійно підтримуватися безперервним удосконаленням господарської та організаційно-господарської діяльності; 4) вона може забезпечуватися різними господарсько-виробничими засобами і характеризується різноманітними способами досягнення; 5) забезпечується завдяки наявності конкурентних переваг, які формують конкурентоспроможність продукції.

11. Державна політика у сфері захисту національного товаровиробництва потребує удосконалення її механізму у напрямку посилення взаємодії суб'єктів організаційно-господарських повноважень на трьох рівнях: локальний – господарсько-виробниче забезпечення конкурентоспроможності; регіональний – місцеві органи державної влади та суб'єкти господарювання; національний – центральні органи державної влади та консультативно-дорадчі органи при них, асоціації підприємств або галузей народного господарства, що сприятиме більш ефективному

використанню обмежених державних ресурсів при проведенні протекціоністської політики;

12. Кваліфікація стану монополізації суб'єктами господарювання національного ринку виробництва інноваційної конкурентоздатної продукції повинна бути законодавчо скоригована щодо можливості виходу за межі, встановлені конкурентним законодавством України показників і встановлюватись у відповідних випадках за рішенням Антимонопольного комітету України, з метою сприяння необхідній концентрації виробничого інноваційного потенціалу в умовах гострої міжнародної конкуренції. Необхідно розробити проект законодавчого акту про підвищення конкурентоздатності національного товаровиробника, в якому передбачити внесення відповідних змін до законодавства про захист економічної конкуренції, в частині диференціації параметрів концентрації у випадку створення локальних інноваційних систем в межах господарських організацій.

13. До факторів-чинників впливу держави на підвищення конкурентоспроможності національної економіки, що реалізуються у формі застосування господарсько-правових засобів, слід віднести: а) зниження виробничих витрат, в тому числі трансакційних, за рахунок зменшення адміністративного тиску, спрощення дозвільних процедур, шляхом дерегуляції державного регулювання тощо; б) зниження трансформаційних витрат за рахунок удосконалення технологій виробництва та виробничого обладнання. До інших не інноваційних факторів, які впливають на підвищення конкурентоздатності можна віднести менеджмент, логістику, рекламу, в цілому маркетингові стратегії та інші економічні чинники, хоча вони і виходять за межі господарського права. До цієї ж категорії слід додати цілу низку міждержавних, міжнародно публічно-правових чинників, наприклад, вступ в дію угод про режим вільної торгівлі, про взаємний захист капіталовкладень, про скасування окремих нетарифних обмежень на товари, що експортуються, пряма дипломатична підтримка і захист національних товаровиробників на іноземних ринках, пожвавлення господарської діяльності і відкриття торговельних представництв на закордонних ринках.

14. Національна інноваційна система повинна складатися з локальних інноваційних підсистем, що сконцентровані в межах кластерів та відповідних господарських організацій, і які повинні функціонувати у відносно цілісному вигляді в окремих секторах національної економіки, зокрема оборонно-промислового, аграрного, металургійного, фармацевтичного, авіабудівного тощо. Зазначені інноваційні підсистеми можуть існувати також і на вітчизняних підприємствах, що є складовою закордонних ТНК. Господарсько-правове забезпечення інноваційної діяльності має виходити саме з такої архітектури її об'єктів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у фахових виданнях з юридичних наук:

1. Швидка Т. І. Конкурендоздатність як властивість національної економіки: господарсько-правові аспекти / Т. І. Швидка // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право : зб. наук. пр. – Харків, 2013. – № 2. – С. 230–240.

2. Швидка Т. І. Господарсько-правові аспекти забезпечення конкурентоздатності національної економіки в умовах глобалізації / Т. І. Швидка // Юрист України. – 2013. – № 1. – С. 85–91.

3. Швидка Т. І. Економічна конкурентоздатність та проблеми правової та законодавчої політики держави / Т. І. Швидка // Юрист України. – 2013. – № 2. – С. 89–95.

4. Швидка Т. І. Інноваційне інвестування в механізмі забезпечення економічної конкурентоздатності: господарсько-правовий аспект / Т. І. Швидка // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право : зб. наук. пр. – Харків, 2013. – № 3. – С. 178–187.

5. Швидка Т. І. Зміст та рівні конкурентоспроможності національної економіки: господарсько-правовий аспект / Т. І. Швидка // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право : зб. наук. пр. – Харків, 2014. – № 1. – С. 232–242.

Публікація в іноземному виданні з юридичних наук, включеному до міжнародної наукометричної бази:

1. Швыдкая Т. И. Конкуренеспособность национальной экономики: экономическая политика и ее правовое обеспечение / Т. И. Швыдкая // Экономика и право Казахстана (г. Алматы). – 2013. – № 21. – С. 36–40.

Тези доповідей:

1. Швидка Т. І. Становлення та розвиток господарсько-правового забезпечення автомобілебудування в Україні / Т. І. Швидка // "Юридична осінь 2009 року" : тези доп. та наук. повідомл. міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів, 13 листоп. 2009 р. – Харків, 2009. – С. 235–238.

2. Швидка Т. І. Питання господарсько-правового забезпечення промислової політики в автомобілебудівній галузі / Т. І. Швидка // Проблеми правового забезпечення економічної політики держави на сучасному етапі : матеріали наук.-практ. конф., м. Харків, 11 груд. 2009 р. – Харків, 2009. – С. 126–128.

3. Швидка Т. І. Господарсько-правові аспекти забезпечення конкурентоздатності національного товаровиробника / Т. І. Швидка // Правове забезпечення становлення економіки інноваційного типу в

Україні : матеріали наук.-практ. конф. м. Харків 15 груд. 2009 р. – Харків, 2011. – С. 149–151.

4. Швидка Т. І. Конкурентоздатність національної економіки як завдання інноваційної політики та її господарсько-правового забезпечення / Т. І. Швидка // Проект Інноваційного кодексу України як новий етап розвитку нормотворення в інноваційній сфері : матеріали наук.-практ. конф. (14 черв. 2011 р., м. Харків). – Харків, 2011. – С. 349–351.

5. Швидка Т. І. Господарсько-правові аспекти забезпечення конкурентоздатності національної економіки / Т. І. Швидка // Юридична осінь 2011 року: зб. тез доп. та наук. повідомл. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів (9 листоп. 2011 р., м. Харків). – Харків, 2011. – С. 347–350.

6. Швидка Т. І. Конкурентоздатність як властивість економіки та мета правого регулювання / Т. І. Швидка // Шляхи формування національної інноваційної системи та удосконалення інноваційного законодавства : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. м. Харків 11 листоп. 2011 р. – Харків, 2011. – С. 306–310.

7. Швидка Т. І. Правові аспекти державного програмування процесів зростання конкурентоздатності національної економіки / Т. І. Швидка // Процеси економічної глобалізації та напрями модернізації правового господарського порядку в Україні : матеріали круглого столу (26 квіт. 2012 р., м. Харків). – Харків, 2012. – С. 55–59.

АНОТАЦІЯ

Швидка Т.І. «Господарсько-правове забезпечення зростання конкурентоздатності національної економіки». – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України, Харків, 2014.

Дисертація є самостійним і завершеним науковим дослідженням, що містить нові теоретично обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують наукове завдання, що полягає в розробці наукових теоретичних підходів та конкретних правових заходів господарського забезпечення зростання конкурентоздатності національної економіки.

У роботі обґрунтовано тезу про те, що конкурентоздатність економіки – це інтегрована властивість функціонування господарського механізму, параметри якої можуть і повинні бути об'єктом державної економічної політики.

Автором визначено низку основних господарсько-правових засобів забезпечення підвищення конкурентоздатності національної економіки та вітчизняних суб'єктів господарювання, зокрема таких як державні цільові програми; державні замовлення з метою стимулювання виробництва

інноваційної, конкурентоспроможної продукції; державні закупівлі інноваційної конкурентоспроможної продукції; засоби технічного регулювання; імпорт державою новітніх технологій; державна підтримка національних суб'єктів господарювання, що реалізують інвестиційно-інноваційні проекти у сфері виробництва конкурентоспроможної продукції шляхом запровадження: а) регресивного оподаткування прибутку; б) податкового імунітету щодо деяких операцій для забезпечення інноваційних та конкурентоспроможних виробництв; в) державного страхування комерційних ризиків у сфері виробництва; г) використання конструкції договорів про державно-приватне партнерство; д) заходів дерегуляції в сфері господарювання; е) спеціальних режимів господарювання у сфері виробництва інноваційної конкурентоспроможної продукції.

Ключові слова: конкурентоздатність, показники конкурентоздатності, господарсько-правове забезпечення зростання конкурентоздатності, економічна політика держави, господарсько-правова політика держави, господарсько-правові засоби підвищення конкурентоздатності.

АННОТАЦИЯ

Швыдкая Т. И. «Хозяйственно-правовое обеспечение роста конкурентоспособности национальной экономики». – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.04 - хозяйственное право; хозяйственно-процессуальное право. - Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Министерство образования и науки Украины, Харьков, 2014.

Диссертация является самостоятельным и завершенным научным исследованием, содержит новые теоретически обоснованные результаты, которые в совокупности решают задачу разработки научных подходов, конкретных средств и механизмов хозяйственно-правового обеспечения роста конкурентоспособности национальной экономики.

Автор настаивает на необходимости развития целостной системы организационных, финансовых, правовых и других средств воздействия государства на повышение уровня конкурентоспособности национальной экономики, и необходимости создания целостной, системной научной доктрины обеспечения конкурентоспособности национальной экономики, которая должна быть одобрена на уровне высших органов государственной власти и получить необходимую правовую формализацию как официальный источник (стратегии, концепции, доктрины, программы) экономической политики государства, а также ее правовой и законодательной политики.

В работе обоснован тезис о том, что конкурентоспособность экономики - это интегрированное свойство функционирования хозяйственного механизма, параметры которого могут и должны быть объектом государственной экономической политики.

Автором определен ряд основных хозяйственно-правовых средств обеспечения повышения конкурентоспособности национальной экономики и отечественных субъектов хозяйствования, в частности таких как государственные целевые программы; государственные заказы с целью стимулирования производства инновационной, конкурентоспособной продукции; государственные закупки инновационной конкурентоспособной продукции; средства технического регулирования; импорт государством новейших технологий; государственная поддержка национальных субъектов хозяйствования, реализующих инвестиционно-инновационные проекты в сфере производства конкурентоспособной продукции путем внедрения: а) регрессивного налогообложения прибыли; б) налогового иммунитета от некоторых операций; в) государственного страхования коммерческих рисков в сфере производства; г) использования конструкции договоров о государственно-частном партнерстве; д) меры дерегуляции организационно-хозяйственного обеспечения производственной, строительной, научно-технической и других видов деятельности в сфере хозяйствования; е) специальных режимов хозяйствования в сфере производства инновационной конкурентоспособной продукции.

В диссертации установлено, что механизм хозяйственно-правового воздействия на процессы роста конкурентоспособности результатов хозяйственной деятельности субъектов хозяйствования на микроэкономическом уровне должно быть сфокусировано на: снижении трансформационных и трансакционных издержек; содействии привлечению дополнительных инвестиций в производство конкурентоспособной продукции; стимулирование процессов повышения качества товаров и услуг субъектов хозяйствования.

На макроэкономическом уровне механизм хозяйственно-правового воздействия на рост конкурентоспособности национальной экономики должен быть направлен на: обеспечение режима реальной экономической конкуренции товаропроизводителей на национальном рынке; использование монетарных средств валютной политики государства с целью стимулирования экспорта товаров и услуг из Украины; осуществления международно-правовых усилий Украины относительно получения внешнеэкономических экспортных преференций путем присоединения к зонам свободной торговли в рамках ВТО.

Автором обосновано, что повышение конкурентоспособности экономики и переход на инновационный путь развития является ключевой задачей государственной экономической политики. Автор подчеркивает актуальность создания национальной инновационной системы, которая

должна состоять из кластеров, которые могут существовать в отдельных отраслях национальной экономики, в частности оборонно-промышленный, аграрный, металлургический, фармацевтический, авиастроительный сектор и т.д.

Ключевые слова: конкурентоспособность, показатели конкурентоздатности, хозяйственно-правовое обеспечение роста конкурентоспособности, экономическая политика государства, хозяйственно-правовая политика государства, хозяйственно-правовые средства повышения конкурентоспособности.

ABSTRACT

Shvydka T.I. «State-legal providing with increasing in competitiveness of the national economy».—Manuscriptrights.

Thesis for a Candidate degree in jurisprudence, speciality 12.00.04 – public law, economic and procedural law. – Yaroslav Mudryi National law University, the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2014.

The thesis is an independent and complete scientific investigation, provides new theoretically proved results, which collectively solves scientific task that is to develop a scientific theoretical approaches and specific legal measures to state-legal providing with increasing in competitiveness of the national economy.

This paper substantiates the thesis that the competitiveness of the economy is an integrated feature of functioning of the economic mechanism, the parameters of which maybe the object of public policy.

The author defines a range of basic state-legal means of improving the increasing of the competitiveness of the national economy and national entities, such as the state targeted programs; public procurement with the aim to stimulate the production of innovative and competitive products; public procurement of innovative and competitive products; means of technical regulation; the state import of new technologies; state support for national entities that implement investment and innovation projects in the production of competitive products by introducing a) regressive tax profit; b) tax immunity for certain operations to provide innovative and competitive industries; c) state insurance of commercial risks in production; d) the use of construction contracts on public-private partnership; d) deregulation measures in the field of management; e) special management procedure in the production of innovative and competitive products.

Key words: competitiveness, indicators of the competitiveness, state-legal means of improving the increasing of the competitiveness, economic policy, state-legal policy, state-legal means to increase the competitiveness.

Відповідальний за випуск
кандидат юридичних наук,
доцент Бойчук Р.П.

Підписано до друку 23.09.2014. Формат 60x90 1/16
Папір офсетний. Віддруковано на різнографі.
Умовн. друк. арк.0,7. Облік.-вид.арк.0,9.
Тираж 100 прим. Зам. № 1056.

Друкарня
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
61024, м. Харків, вул. Пушкінська,77